

วัคซีนที่ผลิต โดย กรมปศุสัตว์

เอกสารคำแนะนำ
กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ISBN 974-682-145-8

วัคซีนที่ผลิตโดยกรมปศุสัตว์

ลิขสิทธิ์

กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

www.dld.go.th

จัดพิมพ์โดย

กลุ่มเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

สำนักพัฒนาการปศุสัตว์และถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมปศุสัตว์

ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทร. 0-2653-4493, 0-2653-4444 ต่อ 2431

โทรสาร 0-2653-4934

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

79 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2547 จำนวน 10,000 เล่ม

ผู้เรียบเรียง

สำนักเทคโนโลยีชีวภัณฑ์สัตว์

อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา 301130

โทร. 0-4427-9795

คำนำ

หนังสือ “วัคซีนที่ผลิตโดยกรมปศุสัตว์” จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์สำหรับให้เจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์และเกษตรกรได้รู้จักและใช้วัคซีนอย่างถูกต้อง เพื่อประสิทธิภาพสูงสุดในการป้องกันและกำจัดโรคของปศุสัตว์

กรมปศุสัตว์ โดยสำนักเทคโนโลยีชีวภัณฑ์สัตว์ มีความสามารถในการผลิตวัคซีนสำหรับใช้ในปศุสัตว์รวม 15 ชนิด เป็นวัคซีนสำหรับสุกร 2 ชนิด วัคซีนสำหรับสัตว์ปีก 8 ชนิด และวัคซีนสำหรับโค กระบือ 5 ชนิด นอกจากนี้ยังผลิตแอนติเจนเพื่อใช้ทดสอบอีก 4 ชนิด ทุกวัคซีนและทุกแอนติเจนทำการผลิตและทดสอบตามมาตรฐานสากล หลายชนิดมีคุณภาพดีเยี่ยมและผลิตจากเชื้อท้องถิ่นจึงให้ความคุ้มโรคได้ดี

หนังสือเล่มนี้มีเนื้อหาเสมือนบทสรุปหรือคู่มือการใช้แบบย่อของวัคซีนทุกชนิดของกรมปศุสัตว์ที่ระบุ สรรพคุณ วิธีใช้ โปรแกรมวัคซีน และขนาดบรรจุ นอกจากนี้ยังมีข้อควรทราบและควรปฏิบัติ แต่ถ้ามีข้อข้องใจก็ยังมีหมายเลขโทรศัพท์ให้สอบถาม และหวังว่า หนังสือ “วัคซีนที่ผลิตโดยกรมปศุสัตว์” จะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร สัตวแพทย์ ผู้สนใจ และการปศุสัตว์ของประเทศไทย

กรมปศุสัตว์

สารบัญ

	หน้า
วัคซีนสำหรับสุกร	1
วัคซีนสำหรับสัตว์ปีก	2
วัคซีนสำหรับโค กระบือ แพะ แกะ	6
ข้อควรทราบและควรปฏิบัติ	9
การปฏิบัติก่อนทำวัคซีน	10
เบอร์โทรศัพท์ที่สามารถสอบถาม	10

วัคซีน ที่ผลิตโดยกรมปศุสัตว์

วัคซีนสำหรับสุกร

1. วัคซีนโรคปากและเท้าเปื่อยสำหรับสุกร

สรรพคุณ : วัคซีนเชื้อตาย สำหรับป้องกันโรคปากและ
เท้าเปื่อยในสุกรไพบีโอ เอ และเอเซียวัน

วิธีใช้ : ฉีดเข้ากล้ามเนื้อสุกร ตัวละ 2 มล.

โปรแกรมวัคซีน : สุกรขุน ฉีดตั้งแต่อายุ 8 สัปดาห์
สุกรพันธุ์ ฉีดเช่นเดียวกับสุกรขุน
ฉีดซ้ำทุก 6 เดือน

ขนาดบรรจุ : 75 ใตีส

2. วัคซีนอหิวาต์สุกร

สรรพคุณ : วัคซีนเชื้อเป็นสำหรับป้องกันโรคอหิวาต์สุกร

วิธีใช้ : ฉีดเข้ากล้ามเนื้อหรือใต้ผิวหนัง ตัวละ 1 ซีซี

โปรแกรมวัคซีน : ลูกสุกรฉีดครั้งแรก เมื่ออายุ 6 สัปดาห์
ลูกสุกรฉีดครั้งที่ 2 เมื่ออายุ 3 เดือน
ลูกสุกรพันธุ์ ใช้โปรแกรมลูกสุกรและ
ฉีดซ้ำปีละครั้ง

ขนาดบรรจุ : 10 ใตีส พร้อมน้ำยาละลาย

วัคซีนสำหรับสัตว์ปีก

1. วัคซีนกัมโบโรเชื้อตายสเตอร์น ซิยู วัน เอ็ม

สรรพคุณ : วัคซีนเชื้อตายสำหรับป้องกันโรคกัมโบโรในไก่

วิธีใช้ : ฉีดเข้ากล้ามเนื้อหรือเข้าใต้ผิวหนังตัวละ 0.5 มล.

โปรแกรมวัคซีน : ฉีดในไก่อายุ 18-22 สัปดาห์

ขนาดบรรจุ : 500 โด๊ส

2 วัคซีนกัมโบโรเชื้อเป็น สเตอร์น ซิยู วัน เอ็ม

สรรพคุณ : วัคซีนเชื้อเป็นสำหรับป้องกันโรคกัมโบโรในไก่

วิธีใช้ : ละลายน้ำให้ดื่ม เมื่ออายุ 14 วัน

ขนาดบรรจุ : 1,000 โด๊ส

3. วัคซีนกาฬโรคเบ็ด

สรรพคุณ : เป็นวัคซีนเชื้อเป็น สำหรับป้องกัน
โรคกาฬโรคเบ็ด

วิธีใช้ : ฉีดเข้ากล้ามเนื้อตัวละ 1 มล.

โปรแกรมวัคซีน : ครั้งแรก เมื่อเบ็ดอายุ 3-4 สัปดาห์
ครั้งที่ 2 เมื่อเบ็ดอายุ 10-12 สัปดาห์
ครั้งที่ 3 เมื่อเบ็ดอายุ 6 เดือน
ซ้ำทุก 6 เดือน

ขนาดบรรจุ : 200 โด๊ส พร้อมน้ำยาละลาย

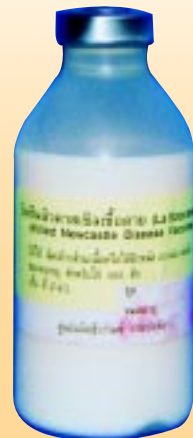
4. วัคซีนนิวคาสเซิลเชื้อตาย สเตรนลาโซต้า

สรรพคุณ : เป็นนิวคาสเซิลเชื้อตาย สำหรับป้องกัน
โรคนิวคาสเซิลในไก่

วิธีใช้ : ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ หรือใต้ผิวหนัง ตัวละ 0.5 มล.

โปรแกรมวัคซีน : ฉีดในไก่ไข่ อายุ 18-22 สัปดาห์

ขนาดบรรจุ : 500 โด๊ส

5. วัคซีนนิวคาสเซิลเชื้อเป็น สเตรนลาโซต้า

สรรพคุณ : เป็นนิวคาสเซิลเชื้อเป็น สำหรับป้องกัน
โรคนิวคาสเซิลในไก่

วิธีใช้ : หยอดตาหรือจุ่มก ละลายน้ำให้ดื่มและสเปรย์

โปรแกรมวัคซีน : ไก่กระทงครั้งแรก อายุ 7-10 วัน

ครั้งที่ 2 เมื่ออายุ 3-4 สัปดาห์

ไก่ไซ้ เหมือนไก่กระทง

ครั้งที่ 3 เมื่ออายุ 6-8 สัปดาห์

ขนาดบรรจุ : 100 โด๊ส & 1,000 โด๊ส พร้อมน้ำยาละลาย

6. วัคซีนฝีดาษไก่

สรรพคุณ : เป็นวัคซีนเชื้อเป็นสำหรับป้องกันโรคฝีดาษไก่

วิธีใช้ : แทะปีก ตัวละ 2 ครั้ง

โปรแกรมวัคซีน : ให้ในไก่อายุ 2-5 สัปดาห์

ขนาดบรรจุ : 200 โด๊ส พร้อมน้ำยาละลาย

7 วัคซีนหลอดลมอักเสบติดต่อนในไก่

สรรพคุณ : เป็นวัคซีนเชื้อเป็น สำหรับป้องกันโรค
หลอดลมอักเสบติดต่อนในไก่

วิธีใช้ : หยอดตาหรือจุ่มก ตัวละ 2 หยด

โปรแกรมวัคซีน : ให้ครั้งแรกเมื่ออายุ 5-7 วัน

ครั้งที่ 2 เมื่ออายุ 2-3 สัปดาห์

ในไก่ไข่ ให้ครั้งที่ 3 เมื่ออายุ 6-8 สัปดาห์

และซ้ำทุก 3 เดือน

ขนาดบรรจุ : 100 โด๊ส พร้อมน้ำยาละลาย

8 วัคซีนหิวาต์เบ็ด - ไก่

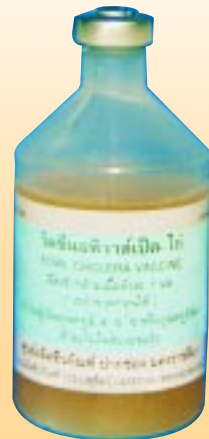
สรรพคุณ : เป็นวัคซีนเชื้อตาย สำหรับป้องกัน
โรคหิวาต์เบ็ด - ไก่

วิธีใช้ : ฉีดเข้ากล้ามเนื้อหรือใต้ผิวหนัง ตัวละ 1 มล.

โปรแกรมวัคซีน : ให้เมื่ออายุ 3 สัปดาห์

และซ้ำทุก 3 เดือน

ขนาดบรรจุ : 100 โด๊ส

วัคซีนสำหรับโค กระบือ แพะ แกะ

1. วัคซีนบรูเซลโลซิส

สรรพคุณ : เป็นวัคซีนเชื้อเป็น สำหรับป้องกันโรค
แท้งติดต่อในโค กระบือ

วิธีใช้ : ฉีดเข้าใต้ผิวหนัง ตัวละ 2 มล.

โปรแกรมวัคซีน : ฉีดในโคเพศเมีย อายุ 3-8 เดือน
ครั้งเดียว

ขนาดบรรจุ : 5 โด๊ส พร้อมน้ำยาละลาย

2. วัคซีนแบลคเลก

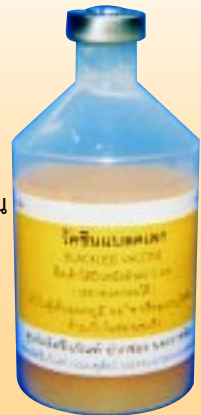
สรรพคุณ : เป็นวัคซีนเชื้อตาย สำหรับป้องกันโรคไข้ขา
ในโค กระบือ แพะและแกะ

วิธีใช้ : ฉีดเข้าใต้ผิวหนัง โค กระบือ ตัวละ 5 มล.

แพะ แกะ ตัวละ 2.5 มล.

โปรแกรมวัคซีน : ฉีดเมื่ออายุ 4 เดือนและซ้ำทุก 6 เดือน

ขนาดบรรจุ : 100 มล.

3. วัคซีนโรคปากและเท้าเปื่อยสำหรับโค - กระบือ

สรรพคุณ : เป็นวัคซีนเชื้อตาย สำหรับป้องกันโรคปาก
และเท้าเปื่อยในโค กระบือ แพะ และแกะ

วิธีใช้ : ฉีดเข้าใต้ผิวหนังตัวละ 2 มล.

โปรแกรมวัคซีน : ฉีดครั้งแรก อายุ 4 เดือน
ครั้งที่ 2 หลังครั้งแรก 3-4 สัปดาห์
และซ้ำทุก 6 เดือน

ขนาดบรรจุ : 75 ได้ส์

4. วัคซีนแอนแทรกซ์

สรรพคุณ : เป็นวัคซีนเชื้อเป็น สำหรับป้องกันโรคกาฬ
ในโค กระบือ แพะ แกะ และช้าง

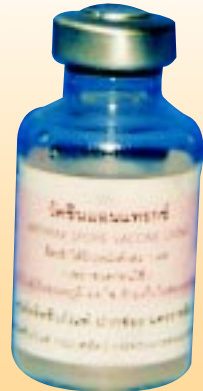
วิธีใช้ : ฉีดเข้าใต้ผิวหนัง แพะ แกะ ตัวละ 0.5 มล.

โค กระบือ ตัวละ 1.0 มล.

ช้าง ตัวละ 2.0 มล.

โปรแกรมวัคซีน : ฉีดครั้งแรก อายุ 14 สัปดาห์ขึ้นไป
และซ้ำทุกปี

ขนาดบรรจุ : 10 มล.

5. วัคซีนเฮโมราจิกเซพติซีเมีย

สรรพคุณ : เป็นวัคซีนเชื้อตาย สำหรับป้องกันโรคคอบวม
ในโค และกระบือ

วิธีใช้ : ฉีดเข้ากล้ามเนื้อลึก ตัวละ 1 มล.

โปรแกรมวัคซีน : ฉีดเมื่ออายุ 4 เดือนขึ้นไป และซ้ำทุกปี
ขนาดบรรจุ : 30 มล.

แอนติเจน

1. แอนติเจนบรูเซลโลซิส

มี 3 ชนิด คือ ชนิดทดสอบในหลอดแก้ว ชนิดทดสอบ
บนแผ่นกระจก และชนิดโรสเบงกอล

สรรพคุณ : เป็นสารทดสอบโรคแท้งติดต่อในโค กระบือ

ขนาดบรรจุ : 10 มล.

2. พัลโลรัมแอนติเจน

สรรพคุณ : เป็นสารทดสอบโรคคอกุจจาเรชาวไนไก่

ขนาดบรรจุ : 10 มล.

ข้อควรทราบและควรปฏิบัติ

1. ทำวัคซีนให้แก่สัตว์ที่มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง และไม่เป็นโรคเท่านั้น
2. ศึกษารายละเอียดการเก็บรักษา และการทำวัคซีนตามคำแนะนำ เฉพาะของวัคซีนแต่ละชนิด เพื่อให้วัคซีนมีประสิทธิภาพดีที่สุด และสามารถเก็บรักษาได้นาน
3. ใช้วัคซีนตามคำแนะนำของสัตวแพทย์เท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่มีโรคระบาดเกิดขึ้นแล้ว หรือเกิดโรคระบาดในบริเวณใกล้เคียง
4. อย่าให้วัคซีนถูกความร้อนหรือแสงแดด และต้องให้วัคซีนครบตามขนาดที่กำหนดไว้
5. วัคซีนแบบที่ต้องผสมกับน้ำยาละลาย เมื่อผสมแล้วต้องใช้ให้หมดภายใน 2 ชั่วโมง
6. สัตว์บางตัวอาจเกิดการแพ้หลังฉีดวัคซีน ดังนั้นจึงควรรอสังเกตอาการสัตว์ ภายหลังฉีดวัคซีนแล้วประมาณ 1 ชั่วโมง ถ้าเกิดอาการแพ้ ให้รักษาด้วย แอดรีนาลีน หรือ แอนติฮีสตามีน
7. ต้องทราบว่าวัคซีนใช้ป้องกันก่อนเกิดโรค มิใช่ยาที่ใช้รักษาเมื่อเป็นโรคแล้ว

การปฏิบัติก่อนทำวัคซีน

1. เข็มและไซริงค์ที่ใช้ต้องต้มในน้ำสะอาดให้เดือดนาน 15 นาที แล้วคอยให้เย็นห้ามแช่ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค
2. วัคซีนชนิดน้ำหรือน้ำมัน ต้องเขย่าให้เข้ากันก่อน
3. วัคซีนทำแห้ง เมื่อต้องละลายในน้ำยาละลาย ต้องเขย่าให้เข้ากันดีก่อนใช้
4. ขวดวัคซีนหรือขวดน้ำยาละลาย ก่อนแทงเข็มที่จุกยางเพื่อฉีดสัตว์หรือเพื่อผสมวัคซีน ต้องเช็ดจุกยางและคอขวด ด้วยสำลีชุบแอลกอฮอล์ที่ เพื่อให้สะอาดและฆ่าเชื้ออื่น ๆ

เบอร์โทรศัพท์ที่สามารถสอบถาม

หน่วยงาน	โทรศัพท์
ส่วนบริหารจัดการชีวภัณฑ์	0-4431-2863 0-4431-1476
ฝ่ายผลิตวัคซีนโรคปากและเท้าเปื่อย	0-4431-1592 (ตึกใหม่) 0-4431-2733 (ตึกเก่า)
ฝ่ายผลิตวัคซีนแบคทีเรีย	0-4431-1476
ฝ่ายผลิตวัคซีนอหิวาต์สุกรและกาฬโรคเป็ด	0-4427-9795 0-4431-1476
ฝ่ายผลิตวัคซีนสัตว์ปีก	0-4427-9640-1

สำนักเทคโนโลยีชีวภัณฑ์สัตว์ อำเภอบางบาล จังหวัดนครราชสีมา 30130

แบบสอบถาม

หนังสือคำแนะนำ เรื่องวัคซีนที่ผลิตโดยกรมปศุสัตว์

- ชื่อ(นาย/นาง/น.ส./อื่นๆ).....นามสกุล.....อายุ.....ปี
- บ้านเลขที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
- เพศ 1. ชาย 2. หญิง
- วุฒิการศึกษาสูงสุด
 1. มัธยมศึกษา 2. อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
 3. ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า 4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
- อาชีพหลัก
 1. เกษตรกร (เลือก) พืช,ประมง,ปศุสัตว์ 2. พนักงานเอกชน/ธุรกิจส่วนตัว
 3. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ 4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
- ท่านได้รับหนังสือเล่มนี้มาจากที่ใด
 1. กรมปศุสัตว์ (ระบุหน่วยงาน).....
 2. การจัดงานด้านปศุสัตว์ (ระบุหน่วยงาน).....
 3. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
- หนังสือเล่มนี้ได้ให้ประโยชน์อะไรกับท่านบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 1. ให้ความรู้ 2. สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป 3. อื่นๆโปรดระบุ.....
- เหตุผลที่ทำให้ท่านหยิบหนังสือเล่มนี้มาอ่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 1. ชื่อเรื่อง/เนื้อหา 2. การจัดรูปเล่มน่าสนใจ
 3. ขนาดตัวอักษรน่าอ่าน 4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
- ท่านต้องการทราบอะไรเพิ่มเติมจากหนังสือเล่มนี้อีก (โปรดระบุ)
9.1.....
9.2.....
9.3.....
- คำถามที่ท่านต้องการถามเกี่ยวกับหนังสือเล่มนี้ อะไรบ้าง (โปรดระบุ)
10.1.....
10.2.....
10.3.....
- ปัญหาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ (โปรดระบุ)
.....
.....

❀ ขอขอบพระคุณในความร่วมมือ ❀

กรุณาส่งแบบสอบถามคืนได้ที่

กลุ่มเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ สำนักพัฒนาการปศุสัตว์และถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมปศุสัตว์

ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10400 โทรสาร 0-2653-4934 E-mail: ausaneec@dld.go.th

เลี้ยงสัตว์ให้ได้ผลดี จะต้องมี

- สัตว์พันธุ์ดี
- อาหารดี
- โรงเรือนดี
- การจัดการ (การเลี้ยงดู) ดี
- การควบคุมป้องกันโรคดี

มีปัญหาในการเลี้ยงสัตว์ ปรึกษาได้ที่

- สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด
- สำนักพัฒนาการปศุสัตว์และถ่ายทอดเทคโนโลยี
- กองบำรุงพันธุ์สัตว์
- กองอาหารสัตว์